

Plan för samverkan skola och arbetsliv

Beslutad av barn och utbildningsnämnden 24 februari 2020, § 13.
Dnr BUN2020.0053

Program

Policy

» Plan

Riktlinjer

Regler

Innehåll

1	Inledning.....	4
1.1	Samverkan och ansvarsfördelning	4
1.2	Begrepp.....	6
2	Syfte, mål och resultat	7
2.1	Mål.....	7
2.2	Resultat	7
3	Skolans studie- och yrkesvägledande uppdrag	8
3.1	Förskolan	8
3.2	Grundskolan/anpassade grundskolan/fritidshemmet	9
3.3	Gymnasieskolan (även IM)/anpassade gymnasieskolan	9
4	Aktivitetsplan	9
4.1	Arbetslivet, samt Skövde kommun som arbetsgivare	9
4.2	Sektor barn och utbildning, Skövde kommun	10
4.3	Förskolorna	10
4.4	Grundskolorna/anpassade grundskolorna	10
4.4.1	Fritidshemmen	10
4.4.2	Grundskolorna åk F-3	11
4.4.3	Anpassade grundskolorna åk 1-3	11
4.4.4	Grundskolorna åk 4-6.....	11
4.4.5	Anpassade grundskolorna åk 4-6	12
4.4.6	Åk 7-9-skolorna	12
4.4.7	Anpassade grundskolorna åk 7-9	13
4.5	Gymnasieskolorna	14
4.6	Anpassade gymnasieskolan	15
5	Övrigt.....	16
5.1	Program- och branschråd	16
5.2	Samverkansavtal och samverkansprojekt	16
5.2.1	Samverkansavtal Skövde kommun – Ung Företagsverksamhet Skaraborg.....	16
5.2.2	Samverkansavtal Skövde kommun – Näringslivsforum	16
5.2.3	Balthazar Science Center – kommunalt bolag.....	17
5.2.4	Exempel på samverkansprojekt i Skövde Kommuns grundskolor	17
6	Referenslista.....	18

Dokumenttyp: Plan

Dokumentet gäller för: Sektor barn och utbildning

Diarienummer: BUN2020.0053

Reviderad: 2020-02-24 § 13, 2023-03-27 § 28

Giltighetstid: Till dess att nytt beslut fattas

Tidpunkt för aktualitetsprövning: 1 gång per mandatperiod

Dokumentansvarig: Enhetschef barn- och elevhälsan

Andra tillhörande dokument:

1 Inledning

Studie- och yrkesvägledningen är enligt styrdokumenterna hela skolans ansvar. Det innebär att all personal i skolan har ett ansvar att föra in detta perspektiv i undervisning, aktiviteter m.m. Den oförutsägbara utvecklingen på arbetsmarknaden ställer krav på skolan att utveckla barns och elevers förmåga till självkänedom i det livslånga lärandet, så att de kan fatta beslut om framtida studie- och yrkesval.

Skolans roll att främja elevers företagsamhet och entreprenöriella förmågor har stärkts i styrdokumenterna, med **tydligare** krav på skolledare, lärare och studie- och yrkesvägledare. Skolverket understryker skolans uppdrag genom begreppen *om... genom... för...*, att barn och elever t.ex. ska lära sig *om* arbetslivets villkor, *genom* studiebesök, PRAO m.m., *för* ett framtida arbetsliv.

Det ligger i både den enskilda individens och samhällets intresse att vi långsiktigt stärker samverkan mellan skola och arbetsliv. För att eleverna ska nå de mål styrdokumenterna fastställer har denna plan för Samverkan Skola Arbetsliv (SSA-plan) tagits fram i samarbete mellan studie- och yrkesvägledare, PRAO-samordnare, rektorer och näringslivsföreträdare.

SSA-planen beslutas av Barn- och utbildningsnämnden.

I SSA-planen ligger fokus på *vad* och *varför*. *Varför* beskrivs i avsnitt 2: Syfte, mål och resultat. *Vad* beskrivs i avsnitt 3: Skolans studie- och yrkesvägledande uppdrag, och i avsnitt 4: Aktivitetsplan. I avsnitt 5, *Övrigt*, beskrivs de samverkansavtal kommunen har som rör detta arbete, program- och branschrådets uppbyggnad, samt exempel på samarbetsprojekt.

Hur dessa aktiviteter ska genomföras är upp till varje skola, under ledning av rektor, med stöd av lärare och studie- och yrkesvägledare, enligt ansvarsfördelningen nedan.

1.1 Samverkan och ansvarsfördelning

Rektor ansvarar för att leda arbetet och fördela resurser på skolan. Hen ska möjliggöra samverkan mellan skola och arbetsliv, samt organisera den studie- och yrkesorienterade verksamheten. Ge lärare och studie- och yrkesvägledare möjlighet att samarbeta, så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning, bl. a. genom aktiviteter angivna i denna plan (Lgr11, Lgra22, Gy11 och läroplanen för anpassade gymnasieskolan).

Lärare ansvarar för undervisning enligt läroplan och skollag. Där beskrivs hur alla som arbetar i skolan ska verka för att utveckla kontakter med arbetslivet, som kan berika den lärande miljön, samt bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet, social och/eller kulturell bakgrund. Lärare ska dessutom bidra med underlag för elevers val av fortsatt utbildning och medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor, samt med arbetslivet som kan berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället (Lgr11, Lgra22, Gy11, läroplanen för anpassade gymnasieskolan).

I grundskolan/anpassade grundskolan har **samhällskunskap/SO** särskilt ansvar för att utveckla elevers kunskaper om arbetsliv och yrken. (Allmänna råd Studie- och yrkesvägledning)

Studie- och yrkesvägledare (SYV) ansvarar för att informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen. De ska särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med

funktionsvariation och vara stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.
(Lgr11, Lgra22, Gy11)

Arbetslivet och Skövde Kommun som arbetsgivare bidrar och stödjer planen genom god samverkan, ge möjligheter till PRAO och APL, studiebesök m.m.

Samverkansparter i arbetet med SSA-planen är **Näringslivsforum, Cityföreningen, SkaS, Försvarsmakten, Balthazar Science Center och Ung Företagsamhet**, som bistår genom att lyfta frågorna på sina arenor och ha representanter i SSA-gruppen.

Kommunens skolor samarbetar med näringslivet på olika sätt:

I Gymnasium Skövde bl.a. i värdegrundsarbete, genom programråd och branschråd på lokal-, regional- och riksnivå. Teknikprogrammet och Vård- och omsorgsprogrammet samarbetar med Teknikcollege och Vård- och omsorgscollege, en kvalitetssäkring av utbildningen.

Grundskolan bl.a. genom möjliga projekt som Lego League, Smart Matte, representation i Teknikcollege, Möjligheternas värld, Camp Blåljus m.m.

SSA-gruppens uppdrag är att föra dialog om hur målen kan uppnås och om resultat från uppföljning och utvärdering. Vidare ska SSA-gruppen skapa samarbetsarenor, inventera aktiviteter och diskutera hur aktiviteter kan genomföras, samt utveckla ett årshjul med ett basutbud av aktiviteter för Skövde Kommuns elever utifrån ett likvärdighetsperspektiv.

Deltagarna i gruppen ansvarar för att föra vidare information från gruppen till sina arenor och tvärtom. Gruppen träffas 1-2 gånger/termin. Gruppen består av:

SKÖVDE

- Representanter SYV Grund- och anpassad grundskola, Gymnasie- och anpassad gymnasieskola
- Representanter Rektorsgrupper Förskola, Grund- och anpassad grundskola, Gymnasie- och anpassad gymnasieskola
- PRAO-samordnare
- Representant HRs sektorsgrupp
- Enhetschef SYV
- Representant Näringslivsenheten
- Representant Ungdomsenheten
- Representant Näringslivsforum, Skövde City, SKAS, Försvarsmakten, Ung Företagsamhet, Balthazar Science Center
- Barn- och ungdomsstrateg

1.2 Begrepp

Studie- och yrkesvägledning i *vid bemärkelse (generell nivå)* – verksamhet som bidrar till att ge elever kunskaper och färdigheter som underlag att fatta beslut om framtida studie- och yrkesval. Det handlar t ex om praktiska arbetslivserfarenheter, undervisning om arbetslivet, studiebesök, utbildningsinformation och aktiviteter för att utveckla elevens självkänedom.

Studie- och yrkesvägledning i *snäv bemärkelse (individuell nivå)* – den vägledning som studie- och yrkesvägledaren ger i form av vägledningssamtal, till enskilda eller grupper av elever. Eleven ges möjlighet att reflektera över sig själv i relation till olika framtidsvägar. (Allmänna råd Studie- och yrkesvägledning, 2017)

SYV – studie- och yrkesvägledare

SSA-plan – plan för Samverkan skola och arbetsliv

Studiebesök – barn/elever besöker tillsammans med lärare företag/verksamhet/organisation för att få inblick i arbetslivets olika möjligheter och villkor.

Yrkesintervjuer – elever intervjuar en eller flera utövare inom något/några yrken.

Yrkesspaning – elever undersöker vilka yrken som finns på olika arbetsplatser och/eller vilka yrken de kan finna i olika omgivningar.

Yrkesföreträdare – representant från arbetsplats som delger information om yrke/ arbetsplats i skolan.

PRAO/APL/praktik-handledare – den person på arbetsplatsen som ansvarar för eleven under PRAO, APL eller praktik.

PRAO, *praktisk arbetslivsorientering* - lagstadgat tio dagar åk 8-9, grundskolan. I Skövde Kommun: fem dagar vårtermin åk 8, fem dagar hösttermin åk 9. I anpassade grundskolan används timplan i skolans val till både undervisning och PRAO. I Skövde Kommun genom studiebesök i åk 8, prova på/PRAO anpassade gymnasieskolan hösttermin åk 9 och ev. PRAO efter individuell bedömning vårterminen i åk 8.

APL – *arbetsplatsförlagt lärande*, lagstadgat minst 15 veckor på yrkesprogram, gymnasiet, minst 22 veckor på nationella program, anpassade gymnasieskolan.

Praktik – verksamhet för elev i arbetslivet, t ex vid anpassad studiegång (grundskola), reducerat program (gymnasiet), som en del av utbildningen på Introduktionsprogrammen (IM) eller som en del av insats i Kommunalt aktivitetsansvar (KAA).

Praktikplatsen.se – digitalt verktyg för PRAO-platser/APL-platser på vissa program.

PRAO-samordnare – ger stöd till företag att lägga in PRAO-platser i Praktikplatsen.se, kontakt med företag, deltagare HRs sektorsgrupp, ansvarig Gymnasiemässan.

2 Syfte, mål och resultat

Syftet med *Plan för Samverkan skola och arbetsliv* är dels att öka kontakterna mellan arbetslivet och skolan, dels att utveckla arbetet inom skolan med studie- och yrkesvägledning som hela skolans ansvar från förskola till gymnasium, för att stödja den framtida kompetensförsörjningen i Skövde och Skaraborg.

Alla barn och ungdomar ska få kunskaper och erfarenheter om arbetslivets villkor och möjligheter, samt möjlighet att utveckla lust och motivation till fortsatt lärande och utveckling genom en tydligare koppling mellan utbildning och arbetsliv.

2.1 Mål

- Möjliggöra att elever gör välgrundade utbildnings- och yrkesval.
- Förebygga byten av gymnasieprogram och i förtid avslutade gymnasiestudier.
- Möjliggöra att barn och elever får en ökad kunskap om olika yrken och branscher.
- Ökad likvärdighet i vilka studie- och yrkesvägledande insatser som elever i Skövde Kommuns skolor får tillgång till och möjlighet att genomföra.
- Ökad andel företagsamma medborgare genom utbildning i entreprenörskap:
  - I grundskolan genom att utveckla entreprenöriella förmågor från tidig ålder; träna på kreativitet, problemlösning, att förverkliga idéer m.m.
  - I gymnasiet genom att öka förståelsen för entreprenörskap och företagandets villkor.
- Ökad förståelse mellan aktörer i skola och arbetsliv, t ex arbetslivets förutsättningar och skolans uppdrag, verksamheternas styrning m.m.
- Kommun och näringsliv utvecklar gemensamt yrkesmässor för elever i olika åldrar.
- Utveckla för- och efterarbete vid PRAO och APL.
- Skolan ger elever möjlighet att ta del av information inför beredskapsunderlag och mönstring.

2.2 Resultat

För att följa upp och utvärdera arbetet mot SSA-planens mål genomförs bl. a:

- PRAO-utvärdering för både elever och PRAO-plats/handledare
- APL-utvärdering för både elever och APL-plats/handledare
- Årlig avstämning av SSA-planen – SYV, rektor och arbetslagsföreträdare, utvärdering av studie- och yrkesvägledande aktiviteter
- Årlig analys av statistik över höstens avhopp i gymnasiet
- Diskussion/analys av resultat och måluppfyllelse (SYV-gruppen, SSA-gruppen)

3 Skolans studie- och yrkesvägledande uppdrag

Att ge eleverna en god studie- och yrkesvägledning är hela skolans ansvar. I Skolverkets *Allmänna råd om arbete med studie- och yrkesvägledning* beskrivs elevens behov av studie- och yrkesvägledning som att eleven, utifrån sina förutsättningar, ska:

- bli medveten om sig själv
- bli medveten om olika valalternativ, såsom olika utbildningar och yrken
- bli medveten om relationen mellan sig själv och valalternativen
- lära sig att fatta beslut
- lära sig att genomföra sina beslut.

I detta kan all personal i skolan bidra på olika sätt, utifrån elevernas ålder och förutsättningar. Det behöver finnas kompetens för att arbeta med studie- och yrkesvägledning på olika plan, t ex att personalen är uppdaterad på vad som gäller i nästa steg för eleverna och kan vidga perspektiv kring utbildningsvägar, yrken, branscher och internationella möjligheter.

All studie- och yrkesvägledande verksamhet i skolan ska utgå från dessa perspektiv:

- Normkritiskt – vidga synsätt på arbete, kön, etnicitet m.m.
- Internationellt – möjligheter på den globala arbets- och utbildningsmarknaden
- Funktionellt – vägledning utifrån elevens förutsättningar i förhållande till arbetslivets krav
- Ökad självkänedom
- Öpartisk och aktuell information

(Allmänna råd studie- och yrkesvägledning 2017)

3.1 Förskolan

Utbildningen ska lägga grunden för ett livslångt lärande och vara rolig, trygg och lärorik för alla barn. Barnens kreativitet, nyfikenhet och självkänsla ska stimuleras, dessutom ska de uppmuntras och utmanas att pröva sina egna och andras idéer, lösa problem och omsätta idéerna i handling.

Utbildningen ska genomföras i demokratiska former och lägga grunden till ett växande intresse och ansvar hos barnen för att aktivt delta i samhället och för en hållbar utveckling. Både ett långsiktigt och globalt framtidsperspektiv ska synliggöras. Förskolan har ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar barnens utveckling, val och lärande. Miljön ska vara tillgänglig för alla barn och inspirera dem att samspela och att utforska omvärlden, samt stödja barnens utveckling, lärande, lek och kommunikation. De ska få möjlighet att utforska, reflektera kring och beskriva sin omvärld. (Lpfö18)

3.2 Grundskolan/anpassade grundskolan/fritidshemmet

Skolan ska verka för jämställdhet och stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende, samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ, ansvar och utveckla förmåga att arbeta självständigt och med andra. Eleverna ska utveckla förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling, samt få möjlighet att utveckla digital kompetens och ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap.

Eleverna ska få underlag för att kunna välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt. Skolans mål är att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden, har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder. (Lgr11, Lgra22)

3.3 Gymnasieskolan (även IM)/anpassade gymnasieskolan

Utbildningen ska främja elevernas utveckling till ansvarskännande människor, som aktivt deltar i och utvecklar yrkes- och samhällslivet. Förändringar i arbetslivet, ny teknologi, internationaliseringen och miljöfrågornas komplexitet ställer nya krav på människors kunskaper och sätt att arbeta.

Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja att pröva och omsätta idéer i handling och att lösa problem. Eleverna ska utveckla förmåga att ta initiativ, ansvar och arbeta självständigt och med andra. Skolan ska bidra till att alla elever utvecklar kunskaper och förhållningssätt som främjar entreprenörskap, företagande och innovationstänkande, vilka ökar elevernas möjligheter till framtida sysselsättning, genom företagande eller anställning.

Utvecklingen i yrkeslivet innebär bl.a. att det behövs gränsöverskridanden mellan olika yrkesområden och att krav ställs på medvetenhet om såväl egen som andras kompetens. Detta ställer i sin tur krav på skolans arbetsformer och arbetsorganisation. Skolan kan inte ensam förmedla alla de kunskaper som eleverna kommer att behöva. Det väsentliga är att skolan skapar de bästa samlade förutsättningarna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling. I det sammanhanget ska skolan ta till vara de kunskaper och erfarenheter som finns i det omgivande samhället och som eleverna har från bl.a. arbetslivet. Den värld som eleven möter i skolan och det arbete som eleven deltar i ska förbereda för livet efter skolan.

Samarbetet med de obligatoriska skolformerna och med universitet och högskolor ska utvecklas liksom samverkan mellan gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan, särskild utbildning för vuxna och kommunal vuxenutbildning. Skolan ska eftersträva ett bra samarbete med arbetslivet, vilket är viktigt för all utbildning inom gymnasieskolan men av avgörande betydelse för yrkesutbildningens kvalitet (Gy11 och läroplanen för anpassade gymnasieskolan).

4 Aktivitetsplan

4.1 Arbetslivet, samt Skövde kommun som arbetsgivare

- Arrangerar frukostmöten som är öppna för skolpersonal

- Ger möjlighet till PRAO och lägger in platser i Praktikplatsen.se, med stöd av PRAO-samordnare
- Ger möjlighet till APL i kontakt med programmens APL-samordnare
- Utvecklar och stärker handledarrollen vid PRAO och APL, t ex genom att ge handledare möjlighet att närvara på träffar/utbildningar
- Möjliggör för yrkesföreträdare att ge information om yrke/arbetsplats i skolan och lägger in ev. kontaktpersoner i Praktikplatsen.se
- Tar emot elever på studiebesök/yrkesintervjuer/yrkesspaning
- Medverkar i aktuella programråd/branschråd på gymnasiet
- Skövde Kommun organiserar dessutom en grupp med representanter från kommunens sektorer för att diskutera PRAO, praktik och kompetensförsörjningsfrågor (HR).

4.2 Sektor barn och utbildning, Skövde kommun

- Ger möjlighet för kommunens gymnasieelever att söka kursen *Entreprenörskap* och driva företag via Ung Företagsamhet (gymnasierektorer).
- Sammankallar i SSA-gruppen (enhetschef SYV).
- Anordnar gymnasiemässa (PRAO-samordnare, SYV grundskola)

4.3 Förskolorna

- Tar tillvara barnens nyfikenhet, erfarenheter och intresse, utmanar och stimulerar intresse för och kunskaper om natur, samhälle och teknik.
- Ger varje barn möjligheter att utforska, ställa frågor och samtala om företeelser och samband i omvärlden. (Lpfö18)
- Genomför bl. a. enklare besök i olika typer av verksamheter och miljöer för att uppnå ovanstående.

4.4 Grundskolorna/anpassade grundskolorna

Det är stor variation mellan skolformerna och från förskoleklass till åk 9. I kommande avsnitt beskrivs aktiviteter i de olika skolformerna, samt mer specifika skrivningar utifrån Läroplanens övergripande mål och riktlinjer, samt kursplaner i Samhällskunskap (Lgr11) och Samhällsorienterande ämnen, SO, (Lgra22).

4.4.1 Fritidshemmen

- Behandlar
  - olika sätt att utforska företeelser och samband i natur, teknik och samhälle, t ex samtal, studiebesök och digitala medier.
  - närsamhällets och föreningslivets utbud av aktiviteter och platser för kultur, fritid och rekreation. (Lgr11 Fritidshemmet)
- Genomför enklare studiebesök, yrkesintervjuer och/eller yrkesspaning för att uppnå ovanstående.

- Genomför årlig avstämning av studie- och yrkesvägledning som hela skolans ansvar och SSA-planen, som en del av skolans systematiska kvalitetsarbete (rektor, SYV, arbetslagsrepresentanter).

4.4.2 Grundskolorna åk F-3

- Behandlar
  - yrken, verksamheter, religioner och platser för religionsutövning i närområdet, centrala samhällsfunktioner, t ex sjukvård, räddningstjänst
  - metoder att söka information från olika källor; intervjuer, observationer och mätningar. (Kursplan Samhällskunskap åk 1-3, Lgr11)
- Genomför enklare studiebesök, yrkesintervjuer och/eller yrkesspaning för att uppnå ovanstående.
- Ger eleverna information om olika yrken, företrädesvis av yrkesföreträdare, för att uppnå ovanstående.
- Genomför årlig avstämning av studie- och yrkesvägledning som hela skolans ansvar och SSA-planen, som en del av skolans systematiska kvalitetsarbete (rektor, SYV, arbetslagsrepresentanter).

4.4.3 Anpassade grundskolorna åk 1-3

- Behandlar
  - Samhällsfunktioner och samhällsservice i närsamhället, t ex polis, bibliotek.
  - metoder för att söka information från några källor. (Kursplan SO, åk 1-3, Lgra22)
- Genomför enklare studiebesök, yrkesintervjuer och/eller yrkesspaning för att uppnå ovanstående.
- Ger eleverna information om olika yrken, företrädesvis av yrkesföreträdare, för att uppnå ovanstående.
- Genomför årlig avstämning av studie- och yrkesvägledning som hela skolans ansvar och SSA-planen, som en del av skolans systematiska kvalitetsarbete (rektor, SYV, arbetslagsrepresentanter).

4.4.4 Grundskolorna åk 4-6

- Behandlar
  - samhällsfunktioner och -service i närsamhället, t ex räddningstjänst, sjukvård, fritids- och kulturutbud, samt sociala skyddsnet för barn.
  - informationsspridning, reklam och opinionsbildning i olika medier.
  - privatekonomi, relationen mellan arbete, inkomst och konsumtion, samt det offentliga ekonomi - vad skatter är och används till.
  - politiska val och partier i Sverige, riksdag, regering och deras uppdrag. (Kursplan Samhällskunskap åk 4-6, Lgr11)
- Genomför studiebesök, yrkesintervjuer och/eller yrkesspaning för att uppnå ovanstående.
- Ger eleverna information om olika yrken och/eller gymnasieprogram, företrädesvis av yrkesföreträdare eller gymnasieelever, för att uppnå ovanstående.

- Genomför årlig avstämning av studie- och yrkesvägledning som hela skolans ansvar och SSA-planen, som en del av skolans systematiska kvalitetsarbete (rektor, SYV, arbetslagsrepresentanter).

Dessutom i åk 5:

- Ger information om språkval för elever och vårdnadshavare (rektor, lärare från högstadiet)

Dessutom i åk 6:

- Ger information om val till högstadiet för elever och vårdnadshavare (arbetslag, rektor i samarbete med högstadieskolorna)

4.4.5 Anpassade grundskolorna åk 4-6

- Behandlar
  - samhällsfunktioner och service i närsamhället, t ex räddningstjänst, sjukvård, fritids- och kulturutbud.
  - fältstudier för att undersöka natur- och kulturlandskap.
  - metoder att söka information från olika källor: intervjuer, observationer och mätningar. (Kursplan SO, åk 1-3, Lgra22)
- Genomför studiebesök, yrkesintervjuer och/eller yrkesspaning för att uppnå ovanstående.
- Ger eleverna information om olika yrken och/eller program på anpassade gymnasieskolan, företrädesvis av yrkesföreträdare eller gymnasieelever, för att uppnå ovanstående.
- Genomför årlig avstämning av studie- och yrkesvägledning som hela skolans ansvar och SSA-planen, som en del av skolans systematiska kvalitetsarbete (rektor, SYV, arbetslagsrepresentanter).

4.4.6 Åk 7-9-skolorna

- Behandlar
  - arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor, t ex arbetsmiljö, arbetsrätt. Utbildningsvägar, yrkesval, entreprenörskap i ett globalt samhälle. Några orsaker till individens val av yrke och till löneskillnader. Svenska välfärdsstrukturer, t ex sjukvårds-, pensionssystem, arbetslöshetsförsäkring.
  - skillnader mellan människors ekonomiska resurser, makt och inflytande beroende på kön, etnicitet, socioekonomisk bakgrund. Samband mellan socioekonomisk bakgrund, utbildning, boende och välfärd. Begreppen jämlikhet och jämställdhet. Olika organisationers arbete för att främja mänskliga rättigheter.

- digitaliseringens betydelse för samhällsutveckling, t ex påverkan på arbetsmarknad, infrastruktur, förändrade attityder och värderingar. (Kursplan Samhällskunskap, Lgr11)
- För att uppnå ovanstående:
  - genomför studiebesök, yrkesintervjuer och/eller yrkesspaning (lärare)
  - bjuder in yrkesföreträdare från olika yrken, branscher och/eller organisationer till skolan (rektor och lärare)
  - informerar om gymnasiala studier och arbetsliv till skolledare, lärare och elever (SYV)
  - samarbetar med gymnasiet för att underlätta elevernas gymnasieval (rektor, lärare, SYV)
  - erbjuder eleverna individuella vägledningssamtal vid behov (SYV)
- Genomför årlig avstämning av studie- och yrkesvägledning som hela skolans ansvar och SSA-planen, som en del av skolans systematiska kvalitetsarbete (rektor, SYV, arbetslagsrepresentanter).

Dessutom i åk 7:

- Genomför vägledningsinsatser om valkompetens, studieplanering och självkännedom i grupp (SYV i samarbete med lärare)

Dessutom i åk 8:

- Genomför vägledningsinsatser om gymnasieinformation klassvis (SYV i samarbete med lärare)
- Ger eleverna möjlighet att genomföra PRAO under en vecka med för- och efterarbete

Dessutom i åk 9:

- Genomför vägledningsinsatser om gymnasieinformation klassvis och för vårdnadshavare (SYV i samarbete med lärare)
- Erbjuder alla elever individuella vägledningssamtal inför gymnasievalet (SYV)
- Ger eleverna möjlighet att genomföra PRAO under en vecka med för- och efterarbete

4.4.7 Anpassade grundskolan åk 7-9

- Behandlar
  - yrken och verksamheter i samhället, samt entreprenörskap.
  - olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, t ex sociala medier, webbplatser, dagstidningar.
  - Informationsspridning, reklam och opinionsbildning.
  - politiska val och partier i Sverige, riksdag, regering och deras uppdrag.
  - metoder att söka information från olika källor. (Kursplan SO, åk 7–9, Lgra22)
- För att uppnå ovanstående:
  - genomför studiebesök, yrkesintervjuer och/eller yrkesspaning

- bjuder in yrkesföreträdare från olika yrken, branscher och/eller organisationer till skolan för att uppnå ovanstående (rektor, lärare).
- informerar om studier på anpassade gymnasieskolan och arbetsliv till skolledare, lärare och elever (SYV)
- samarbetar med anpassade gymnasieskolan för att underlätta elevernas gymnasieval (rektor, lärare, SYV)
- erbjuder vid behov eleverna individuella vägledningssamtal (SYV)
- Genomför årlig avstämning av SSA-planen och studievägledning som hela skolans ansvar (rektor, SYV, arbetslagsrepresentanter)

4.5 Gymnasieskolorna

- Ansvarar för att elever
  - på ett nationellt yrkesprogram ges möjlighet att uppnå kraven för yrkesexamen, samt har uppnått en av branschen godtagbar nivå av yrkeskunnande för att vara väl förberedd för yrkeslivet.
  - på ett nationellt högskoleförberedande program ges möjlighet att uppnå kraven för en högskoleförberedande examen, samt har tillräckliga kunskaper för att vara väl förberedd för högskolestudier.
  - som avslutat ett introduktionsprogram (IM) har plan för och tillräckliga kunskaper för fortsatt utbildning eller uppnår en förberedelse för etablering på arbetsmarknaden.
  - tillägnar sig goda kunskaper i kurser som ingår i studievägen och kan använda dem för vidare studier och i samhällsliv, arbetsliv och vardagsliv.
  - stärker sin tilltro till den egna förmågan att själv och med andra ta initiativ, ansvar, påverka sina villkor, samt utvecklar sin självkänedom och förmåga till studieplanering.
  - medvetet kan ta ställning till fortsatt studie- och yrkesinriktning på grundval av samlade erfarenheter och kunskaper,
  - ökar sin förmåga att analysera olika valmöjligheter och bedöma vilka konsekvenser dessa kan ha.
  - har kännedom om arbetslivets villkor, särskilt inom sitt studieområde, samt om möjligheter till fortsatt utbildning, praktik och arbete i Sverige och andra länder.
  - är medvetna om att alla yrkesområden förändras i takt med teknisk utveckling, förändringar i samhälls- och yrkesliv samt ökad internationell samverkan och därmed förstår behovet av personlig utveckling i yrket. (Gy11)
- För att uppnå ovanstående:
  - genomför studiebesök, yrkesintervjuer och/eller yrkesspaning, t ex på högskolor, universitet och/eller på bransch-/ yrkesmässor (lärare)
  - bjuder in yrkesföreträdare från olika yrken, branscher och organisationer till aktuella gymnasieprogram (rektor, lärare)
  - erbjuder eleverna individuella vägledningssamtal vid behov (SYV)
  - informerar om eftergymnasiala studier, högskoleprov och arbetsliv till skolledare, lärare och elever (SYV)

- informerar om CV/personligt brev/jobbsökande till elever (SYV i samarbete med lärare)
- verkar för ett ökat samarbete med högstadiet för att underlätta elevernas val till gymnasiet (rektor, lärare, SYV)
- genomför APL enligt plan på respektive program, med för- och efterarbete
- Genomför årlig avstämning av SSA-planen och studievägledning som hela skolans ansvar, som en del av skolans systematiska kvalitetsarbete (rektor, SYV, arbetslagsrepresentanter)
- Deltar på gymnasiemässor och arrangerar öppet hus (rektor, programrepresentanter)

4.6 Anpassade gymnasieskolan

- Ansvarar för att elever
  - ges möjlighet till förberedelse för etablering på arbetsmarknaden.
- Utifrån sina förutsättningar
  - har tillägnat sig kunskaper i de kurser eller ämnesområden som ingår i studievägen och kan använda dessa i samhällsliv, arbetsliv, för fortsatta studier och i vardagsliv
  - stärker sin tilltro till den egna förmågan att själv och med andra ta initiativ, ta ansvar, påverka sina villkor, samt utvecklar sin självkänedom
  - självständigt eller med stöd kan ta ställning till fortsatt studie- och yrkesinriktning på grundval av samlade erfarenheter och kunskaper, samt ökar sin förmåga att analysera olika valmöjligheter och bedöma vilka konsekvenser dessa kan ha
  - har viss kännedom om arbetslivets villkor, särskilt inom sitt studieområde, samt om möjligheter till fortsatt utbildning, praktik och arbete
  - är medvetna om att alla yrkesområden förändras i takt med teknisk utveckling, förändringar i samhälls- och yrkesliv, samt ökad internationell samverkan och därmed förstår behovet av personlig utveckling i yrket (läroplanen för anpassade gymnasieskolan)
- För att uppnå ovanstående:
  - genomför studiebesök, yrkesintervjuer och/eller yrkesspaning, t ex på folkhögskola, vuxenutbildning och/eller på bransch-/ yrkesmässor (lärare, rektor)
  - bjuder in yrkesföreträdare från olika yrken, branscher och organisationer till aktuella gymnasieprogram (lärare, rektor)
  - erbjuder eleverna individuella vägledningssamtal vid behov (SYV)
  - informerar om fortsatta studier och arbetsliv till skolledare, lärare och elever (SYV)
  - informerar om CV/personligt brev/jobbsökande till elever (SYV i samarbete med lärare)
  - verkar för ett ökat samarbete med högstadiet för att underlätta elevernas val till gymnasiet (rektor, lärare, SYV)
  - ger eleverna möjlighet att genomföra APL enligt plan på respektive program, med för- och efterarbete

- Genomför årlig avstämning av SSA-planen och studievägledning som hela skolans ansvar, som en del av skolans systematiska kvalitetsarbete (rektor, SYV, arbetslagsrepresentanter)
- Deltar på gymnasieävenor och arrangerar öppet hus (rektor, programrepresentanter)

5 Övrigt

5.1 Program- och branschråd

De flesta gymnasieprogram har programråd en-två gånger/termin. I dessa deltar en-två politiker från Barn- och ungdomsnämnden, aktuella företrädare för arbetslivet, rektor, SYV, lärarrepresentanter och ibland även elevrepresentanter. På programrådet diskuteras programmets utveckling, kvalitet och målpuppfyllelse, nuläget på programmet, t ex elevantal, samverkan mellan skola, arbetsliv, eftergymnasiala utbildningar kring APL, gymnasiearbeten, värdegrund, marknadsföring, kurser inom programfördjupning m.m., men även läget i branschen vad gäller jobbomöjligheter m.m.

Branschråd är en-två gånger/läsår. Deltagare är alla gymnasier och YH-utbildningar inom aktuellt område och inom de samverkande regionerna, branschorganisationer och fackliga representanter. Ämnen som diskuteras är gemensam marknadsföring, yrkeskrav, kompetensförsörjning, ev. konflikter mellan Skolverket och branscherna (t ex behov av elbilskurs som inte finns i läroplanen) m.m.

5.2 Samverkansavtal och samverkansprojekt

Det finns några samverkansavtal mellan kommunen och andra aktörer, som berör samverkan skola arbetsliv. Även kommunala bolag, Balthazar Science Center, har uppdrag inom detta område.

5.2.1 Samverkansavtal Skövde kommun – Ung Företagsverksamhet Skaraborg

Ung Företagsamhet (UF) och kommunen har gemensam viljeinriktning när det gäller att få ökat entreprenöriellt lärande i skolan, ökat nyföretagande och fler företagsamma ungdomar och ett större engagemang från företagare att samverka med skolan. Mål till läsår 20–21 är att få ökat antal UF-företagare och ökat antal lärare på grundskolan som använder UF:s material. Man har också en årlig lärarträff på Balthazar Science Center och UF-mässa vartannat år.

UF tillhandahåller läromedel för entreprenöriellt lärande i grundskolan och gymnasiet och utbildningskonceptet UF-företagande i gymnasiet.

5.2.2 Samverkansavtal Skövde kommun – Näringslivsforum

Näringslivsforum (NLF) och kommunen samverkar både formellt, t ex att NLF är remissinstans, och informellt, t ex att parterna informerar och uppdaterar varandra. KSAU och NLF:s styrelse träffas minst en gång/termin. Gemensamma frågor på agendan kan vara näringslivsklimatet, samhällsutveckling, infrastrukturfrågor, befolkningsutveckling, utbildningsfrågor m.m.

5.2.3 Balthazar Science Center – kommunalt bolag

I ägardirektiven för Balthazar Science Center (Balthazar) anges syftet med verksamheten: att stimulera intresse för teknik, matematik och naturvetenskap bland barn, elever, lärare och allmänhet i Skövde och Skaraborg, samt bidra till kompetensförsörjning och att Skövde blir ett regionalt nav för utbildning. Balthazar ska bedriva science center utifrån Skolverkets kriterier, vara en plattform för att möjliggöra samverkan skola arbetsliv, samt utveckla och ta till vara individers entreprenöriella förmågor. Skolverkets kriterier handlar om att öka intresset för naturvetenskap och teknik genom interaktiva metoder, rikta sig till allmänheten och visa bredd och mångfald när det gäller naturvetenskap eller teknik.

5.2.4 Exempel på samverkansprojekt i Skövde Kommuns grundskolor

I FIRST® LEGO® League får deltagarna undersöka samhällsproblem som syftar till att engagera och inspirera barn och ungdomar till vidare studier inom naturvetenskap och teknik. De ska ta fram innovativa lösningar på problem och formge samt programmera en robot. Lagen har åtta veckor på sig innan de ska presentera resultatet i en lokal turnering.

Smartmatte.se ger elever insikt i hur matematik används på olika sätt i arbetslivet. Eleverna får se och prova hur flera olika arbeten som målare, sjuksköterska, tekniker m.m. använder matematik.

Möjligheternas Värld är en arena där näringsliv och skola (Skaraborgs åttondeklasser med lärare) möts för att stärka kunskaper inom industri och teknik. Under en halvdag på Balthazar upplevs en mängd olika sätt att arbeta med teknik, handlett av gymnasieelever på teknisk eller industriteknisk utbildning. Allt för att visa att alla som vill har en plats i teknikens värld!

Kockduellen är en matlagningstävling för högstadielever som går i årskurs 8 och 9. Tävlingen arrangeras inom ramen för hem- och konsumentkunskapen och genomförs i fyra steg: skoltävling, stadsfinal, kval till riksfinal och slutligen riksfinal. Det är en tävling som samlar högstadielever, hem- och konsumentkunskapslärare och gymnasieskolor med Restaurang- och livsmedelsprogrammet.

Camp Blåljus är ett samarbetsprojekt i Skaraborg som ska bidra till att stärka ungdomars förmåga att hantera olika olycksrisker. Det arrangeras av Säkerhets & Trygghetsrådet i Skaraborg, som består av brandskyddsföreningen, ambulanssjukvården, samtliga räddningstjänster i Skaraborg, polisen och Länsförsäkringar Skaraborg. Målet med projektet Camp Blåljus är att genom en årligt återkommande tävling för skolklasser i årskurs 8 öka ungdomars kunskap om bl.a. trafiksäkerhet, vattensäkerhet, brandsäkerhet och första hjälpen.

6 Referenslista

Skolverket. 2017. *Allmänna råd för arbete med studie och yrkesvägledning*

SFS 2010:800. *Skollag*

Läroplan för gymnasieskolan (Gy11)

Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11)

Läroplan för förskolan (Lpfö18)

Läroplan för anpassade grundskolan (Lgra22)

Läroplan för anpassade gymnasieskolan

Skolverket.se

Svenskt Näringsliv. 2010. *I praktiken*

Plan för samverkan skola arbetsliv. Trelleborgs kommun

Verksamhetsplan för SYV. Lidköpings kommun

Från förskola till jobb. Vaggeryds kommun